

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5 20, za pol leta K 2 60, za četrt leta K 1 30. Posamezna številka 11 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6., I. nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane petiti vrtica 24 vin. — Reklam. so poštne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

V pominek rudarjem in drugim.

„Na velike dobičke podjetnikov naj se ne skilcuje!“

Generalni ravnatelj Rotballer Alpinske montanske družbe se je pritoževal na seji železarskega gospodarskega sveta, kjer so generalni ravnatelji poučevali vojno ministristvo, proti delavcem Alpinske montanske družbe. Predlagal je tam: Predsednikom pritožbenih komisij je naročiti, da se pri presoji mezd ozira na delo delavca in sklicevanje na velike dobičke podjetnikov opusti. Na to čedno zahtevo kapitalistov je rekel gospod Rotballer: „Kljub temu, daje bil že dan od zgoraj tak migljaj, je vendar tak predsednik čiste dobičke dotične družbe navajal kot argument za dovolitev zvišanja mezd.“

Generalni ravnatelji velikih vojnih dobičkarjev in delavce izkoriščajočih družb zahtevajo torej od vojnega ministristva, da se predsedniki pritožbenih komisij, ki so štabni častniki ali generali v tem zmislu pouče, da morajo svoj visoki posel izvrševati v zmislu navodil teh generalnih ravnateljev. Že so bila dana „navodila“ take vrste in razsodbe tudi kažejo, da duh Güntherjev, Kestranekov in Rotballerjev že dolgo uraduje.

Generalni ravnatelj Rotballer obžaluje tudi, da imajo vojaški voditelji premalo pravice kaznovanja, zakaj obsojati morejo le na zapor in to je brezuspešno, ker se dajo delavci rajše zapirati. Sam ima v svojem obratu nad 2000 komandiranih vojakov in disciplina ni bila nikdar tako slaba kakor sedaj. — Rotballer meni očitno ono disciplino, kakršno sam želi in jo hoče imeti in ne ono, ki jo predpisuje vojni člen. Bič in vislice še manjkata.

Če delavci ne bodo poznali dobičkov podjetnikov, če bodo pritožbene komisije tako uradovale kakor zahteva glavni ravnatelj družbe in predpisuje, in če smejo vojaški voditelji rabiti strožje kazni, potem — da potem bo več discipline in seveda tudi več vojnega dobička! To je vendar jasno povedano. Mnogo delavcev to ve, a zapomni si vendar le ne!

Posledice brest-litovskega miru.

Brest-litovski mir pričinja skoro kazati od nas pričakovane sadove: Na obnobi daljnega vzhoda se pojavljajo obrisi nove fronte. Angleži so zasedli Arhangelsk. Amerikanci so si zamislili, da izkrcajo čete v Vladivostoku. Japonci in Kitajci korakajo v Sibirijo, da hite češko-slovaškim brigadam na pomoč. Tako pravijo saj; gotovo pa je, da take „osvoboditelje“ sicer lahko pokličete v deželo, toda imel boš velik križ, predno jih izženeš. Ogromna ruska država, pretresena vsled mrzlice meščanske vojne, je postala le še plen brez orožja za hijene, ki se pulijo, da bi izrezali velike kose iz njenega mesa.

Površno bi sodili, ako bi se hoteli zadovoljiti s tem, da se to, kar se tu poroča, dogaja daleč zadaj v Sibiriji, in da nas torej prav malo briga. Nihče ne ve, kako

se bodo še stvari zasukale. Gotovo je le, da boljševiška vlada išče sredstev, da bi odvrnila vpad ententnih čet. Te čete pa ne prihajajo nepoklicane. Najmanj enemu delu ruskega prebivalstva so dobro došle. Vojni čas je prinesel že toliko razočaranj, da se ne bi nihče čudil, ako bi se nekega dne pokazalo, da je ta del ruskega naroda prišel na površje. Osrednje države so tako rekoč naravne prijateljice boljševikov, in fantazije polni patriotje vidijo to že v sanjah na naši strani nanovo se bojevati proti ententi. Vendar taki patriotje sami ne dajo niti groša za življensko sposobnost boljševiške vlade. „Nova Preša“ n. pr. najde, da je „padec boljševizma le še vprašanje časa in sicer v najkrajšem času.“

Ako natančno premočimo, pač niso edino ententne države in nasprotniki med vojaki boljševikov, ki delajo na njihov padec ali ga vsaj pomagajo pospeševati. Že iz vsakega poljubnega meščanskega lista razvidimo, kako se sramote boljševiki in kažejo kot izvrški človeštva. Nek dopisnik „Nove Prese“ jih opisuje takole: „Ti slojevi tako delavci kakor tudi armada in proletariat se pripoznajo k boljševizmu ne morda iz idealnih vzrokov, temveč pač radi tega, ker žive pod praporom boljševizma prosto vsakih ovir in se bogate na račun „buržoazije“, to se pravi, da smejo ropati in pleniti, kolikor hočejo.“ Ne vemo, ako nasprotniki boljševikov v Rusiji enako sodijo. Vsekakor pa imajo izvrstno agitacijsko sredstvo proti njim v roki, ako navajajo take glasove ljudi, katere bi pravzaprav morali zagovarjati, kajti koga naj imamo v Rusiji še za prijatelja, ako ni boljševikov, ki so z nami v Brest-Litovskem sklenili mir?

To negativno ocenjevanje naših ruskih prijateljev nikakor ne spada v okvir politike, ki je vodila k miru v Brest-Litovskem.

V razpravni dvorani je dal neki general Hoffmann udar in ruskega narodu samemu se je še bolj raztolmačil pomen miru z vkorakanjem nemških čet še tekom razprav. Na Ruskem so sprejeli mir ne kot dobrodošel dar, temveč kot neizogibno zlodejstvo, kateremu se ni moglo izogniti z ozirom na silo razmer.

Predstavljam si le, kako bi morale izgledati stvari, ako bi bil mir z Rusijo zgrajen na pravem, oba dela zadovoljujočem sporazumljenju. Predvsem bi se utrdilo stališče ruske vlade, katero bi zunanje homatije najmanj mogle omajati. Sloviti agenti entente, ki hodijo po deželi, da bi vzdignili prebivalstvo, bi nikjer ne našli poslušnih ušes, kajti kljub zmešnjavam drug od drugega se križajočih političnih struj bi bila v enem oziru volja ruskega naroda enotnejša: v odločnosti, da se vzdrži mir. Osrednje države stoje tu kot prave prijateljice Rusije in vse mahinacije, da bi se zrahljalo to prijateljstvo, bi učinkovile nasprotno. Danes v najboljšem slučaju le mrzel prijatelj, bi bila Rusija potem očitno delujoča pospeševaljica miru tudi na zahodu in najbrž bi danes morenje bilo že končano.

Spomni se podpornega sklada!

§ 1154 b in rudarji.

(Razsodba najvišjega sodnega dvora.)

Uradno se razglša:

Ker so vprašanja, ali se določba § 1154 b obč. drž. zak. nanaša tudi na rudarje ali ne, sodišča različno razsojala, je justično ministristvo naprosilo predsedstvo najvišjega sodnega dvora, da predloži to vprašanje v končno odločitev senatu. Tej prošnji se je ustreglo in plenisimarna razsodba z dne 2. julija 1918 je najvišji sodni dvor takole izrekel:

1. Določba § 1154 b obč. drž. zak. se nanaša na službeno razmerje rudarjev ne glede na dotične posebne zakonite predpise občega rudarskega zakona in zakonov o bratovskih skladnicah, ki se tičejo tega službenega razmerja.

2. Z službenim redom, ki je uveljavljen v zmislu občega rudarskega zakona, se izključuje poraba § 1154 b tedaj, če je postal dotični posamezni službeni red bistven del delavske pogodbe in sicer v toliko v kolikor je v njej vprašanje nadaljevanja ali odpada odškodnine (plače) delojemalcu za slučaj bolezni ali ponesrečbe ali drugačnih osebnih zadržkov v službenem redu urejena.

S to razsodbo je torej to vprašanje za rudarje končno rešeno. Rudarjem torej gre odškodnina v slučaju bolezni ali osebnega zadržka. Če pa velja službeni red kot delavska pogodba, ki se pa ne more napraviti brez pritrditve delavstva, tedaj se v tem službenem redu, ki je pravzaprav delovna pogodba, lahko reši tudi to vprašanje.

Resna volja za mir.

„Svenska Morgenbladet“, ki ima ozke stike z vlado izvaja v posebnem članku, da bi bilo želeto, da bi švedska vlada z drugimi nevtralnimi vladami ponudila vojujočim se svojo službo kot posredovalka miru. List še pripominja: Potem, kar je čuti, lahko domnevamo, da je švedska vlada obrnila svojo pozornost na to točko. Z neke strani, ki jo je lahko smatrati za poučeno, da po vseh državah preiskavajo in iščejo trdnih črt za nevtralno posredovanje in da se ta preiskavanja ne nameravajo prekiniti. Zdi se, da je inicijativa v tej smeri že sprožena in da se menda že vodijo pripravljalna pogajanja med nevtralnimi državami. Torej lahko samo upamo, da ta razpravljanja v nepredaleki bodočnosti dovedejo do cilja.

O načinu pa, kako bi se morali nevtralci oprijeti dela, da bi se pomenili o možnosti razprav, so mnenja zelo različna. Smemo pa reči, da sedaj še nikdo ne misli, da bi bil že prišel čas zato. Splošna je misel, da so mogočniki na Angleškem še premalo spravljeni. Zanimanje za avstrijskega prijatelja miru prof. Lammascha, za monakovskega pacifista dr. Quiddeja in za budimpeštanskega škofa Franknoja je zelo veliko radi njihove spomenice generalnemu tajniku interparlamentarne komisije Kristijanu Langeju, katerega pozivajo, da naj gleda, da bodo člani parlamentov vojujočih držav vplivali v smislu, da bi te države sklicale tajne seje ljudskih zbornic, kjer bi volili po tri zastopnike, ki bi se morali s

parlamentarci sovražnih držav sniti na nevtralnih tleh v svrhu neprisiljenega razgovora o miru.

Spomenica prof. Lammascha in njegovih prijateljev je napravila tu (v Nemčiji) velik utis. Generalni tajnik interparlamentarne komisije se je temeljito bavil s predlogi Lammascha in njegovih drugov. Kaj se naj stori, še ni izvestno. Morda se bodo držali spomenice, pa se zberejo čez tri tedne zastopniki treh nordskih držav v Kodanju. Pri tej priliki predloži gen. tajnik Lammaschevo spomenico in ni izključeno, da se zastopniki nordskih držav zedinijo glede početka korakov.

Domači pregled.

Nadrobna prodaja moka in mletvenih izdelkov. Kranjska deželna vlada razglasa: Določila §§ 2. in 7. ukaza z dne 14. februarja 1917. l., dež. zak. št. 7. in ukaz z dne 25. maja 1917., dež. zak. št. 26. se razveljavljata. § 2. ukaza z dne 14. februarja 1917. l., dež. zak. št. 7 naj se znanprej glasi tako: § 2. Za nadrobno prodajo mletvenih izdelkov se določajo za kilogram naslednje prodajne cene: moka za peko ogrska 2 K 58 vin., pšenični zdrob 1 K 58 v., pšenična moka za kuho 1 K 58 vin., pšenična krušna moka 1 K 06 vin., ržena enotna moka 1 K 06 vin., ajdova moka 1 K 58 v., ječmenova krušna moka 1 K 06 v., koruzni zdrob 1 K 58 vin., koruzna moka 1 K 06 vin., ovseni riž 1 K 58 vin., ješprenj 1 K 58 vin., prosena kaša 1 K 58 v. — Te cene veljajo za kraje, ki so oddaljeni do pet kilometrov od železniške prejemne postaje. V krajih, oddaljenih več kot pet in do deset kilometrov, se zvišajo za nadrobno prodajo za en vinar pri kilogramu, in v krajih, oddaljenih več kot deset kilometrov, še za en vinar.

Izdelovanje in razpečevanje kruha in peciva. Deželna vlada razglasa: § 6. razglasa z dne 19. januarja 1918 l., dež. zak. št. 6, se razveljavlja in naj se znanprej glasi tako: Cena po določitih § 5. izdelanega kruha s težo 600 gramov se določa na 64 vin. — Peki in prodajalci kruha so dolžni na zahtevo oddajati kruh v najmanjši teži 60 gramov za ceno 7 vinarjev.

Narodni svet slovenski so ustanovili v petek dne 16. t. m. v Ljubljani. Na ustanovno sejo so prišli kot gostje Hrvati, Srbi, Čehi in Poljaki. V nedeljo, jutri, odkrijejo spominsko ploščo Krekovo na župnišču v Št. Janžu, kjer je Krek umrl. Socialisti ne vstopijo v Narodni svet. Sodelovali bodo od slučaja do slučaja samostojno pri akcijah, ki bodo namerjene pravicam slovenskega ljudstva in v vprašanih gospodarske osvoboditve ter demokratizacije sedanjih javnih korporacij.

Ustanove in podpore za učence obrtnih državnih učnih zavodov. Kranjsko deželno društvo c. kr. avstr. zaklada za vojaške vdove in sirote nam sporoča: C. kr. ministerstvo za javna dela je z odlokom z dne 8. aprila t. l. št. 10. 398 XXI b odredilo, da se je ozirati pri oddaji državnih ustanov in podpor na učence obrtnih državnih učnih zavodih pri sicer enakih okoliščinah na one učence, ki morejo dokazati, da so pohvalno opravljali vojaško službo pred sovražnikom ali so bili pa med isto ranjeni, ne da bi bili vsled tega vojni pohabljeni v smislu § 9 cesarske naredbe z dne 7. decembra 1916, drž. zak. št. 364, in da se je v jednaki meri ozirati na one učence, katerih očetje so v tej vojni padli.

Trije brezmesni dnevi. Z 19. avgustom se bodo uvedli zopet trije brezmesni dnevi na teden. Za Ljubljano in tudi za vso našo deželo ta nova vladna odredba ne pride v poštev, ker imamo že sedaj najmanj 5 brezmesnih dni na teden; kajti 20 do 30 dkg mesa, ki ga dobivamo neredno, ni mogoče razdeliti na ves teden.

Prebiranj jeseni ne bo. C. kr. korespondenčni urad poroča: Poročila listov o zopetnih prebiranjih letnikov 1896 do 1876 jeseni so popolnoma izmišljena.

Podjetja pod državnim varstvom. Število podjetij, ki so bila v času od 2. sept. do 31. dec. 1917 pod državnim varstvom, znaša v Avstriji 1202; od teh je na Kranjskem šest.

Kadilci pojdite v gozd, kajti listje bo dražje! „Zeit“ piše, da je prodaja in izdelek tobačnih nadomestil od 1. avg. počenši dovoljena le tedaj, ako se prilepi na paket tobačnega nadomestila za vsakih 25 g šest vinarški kolek. S tem bodo vsa nadomestila za 20 odstotkov podražena...

Shod vrhstavnih delavcev se je vršil v četrtek na praznik v hotelu Ilirija pod predsedstvom sodr. Rupauja. Na shodu je poročal sodr. Kopač, kateri je v daljšem govoru govoril o razmerah te kategorije na železnici ter o gibanju, ki se sedaj vrši za zboljšanje obstoječih razmer. Povedal je, kako razburjenje je med delavci in ni izključen resnejši boj, ako se delavskim zahtevam ne ugodijo. Slednjič je pozivljaval delavce, naj se oklenejo svoje organizacije, da bodo za boj pripravljeni. Obenem je naloga zavednega delavstva, da čita delavsko časopisje. Slednjič so govorili še razni sodrugi, nakar se je shod zaključil.

Kruh pri nas in drugod. V Berlinu bodo zvišali ta teden cene kruha. Tudi množina kruha se bo zvišala. Na vsakega prebivalca Berlina odpade odslej na teden 1850 gramov kruha, pri nas pa na vsakega prebivalca 1260 gramov. Za ta kruh bodo plačali Berlinci 97 pfenigov, mi pa bomo plačevali za manjši kruh 1 K 56 v. Če računamo marko z 1'65 K, bi stal berlinski kruh na teden v našem denarju 1 60 K. V Berlinu dobe za samo 4 vin. 490 g kruha več kakor pri nas. Berlinski kruh je torej skoraj za eno tretjino bolj poceni kakor naš. Za isto množino kruha, kakor jo dobimo mi, bodo plačali v Berlinu 1'09 v, torej za 47 v manj kakor mi. Vrh tega po bo kruh v Berlinu prav gotovo mnogo boljši in tečnejši, kakor pri nas. Z ozirom na vsa ta dejstva se moramo vprašati z začudenjem, kako je mogel naš prehranjevalni minister v utemeljitvi zvišanja moka in kruha naglašati, da je kruh v Avstriji najcenejši v vseh državah, ki se nahajajo v vojni.

Za 33 milijard papirnatga denarja so že natiskali po poročilu finančnega ministra. V tiskarni avstro-ogrskke banke dela nad 1000 delavcev, in sicer v dveh „šihtah“: eni od 8. ure zjutraj do 3. ure popoldan; drugi od 4. ure popoldan do 11. ure ponoči. Vsi izdelujejo bankovce.

Podraženje užigalic. Kakor javljajo v poučenih krogih, se bodo užigalice podražile na 10 vinarjev za malo škatljico.

Stotnik, obdolžen umora, oproščen. Ogrski stotnik Maksimiljan Wolfgang, aktivni častnik je bil obtožen umora in se je moral zato zadnje dni zagovarjati pred graškim divizijskim sodiščem. Ustreliti je dal korporala Tušaka, 87. pp. iz preprostega vzroka, ker ni hotel izpolniti navadnega družabnega povelja nekega četovodje, s katerim je bil osebno v prijateljskih odnosih. O krivdi, ki je ne more zagovarjati in opravičevati torej ni nobenega dvoma. In kljub temu je stotnika Wolfganga vojaško sodišče oprostil. Ta stotnik je smatral svoj čin za opravičeno dejanje, in je s ponosom dejal: „V Srbiji sem jih še več postrelil, pa se ni zato nikdo brigal“.

Jecmen za pivovarne. Kakor smo izvedeli, namerava letos vlada dati pivovarjam manj ječmena, kakor pretečeno leto. Lani so dobile avstrijske pivovarne samo 4 odstotke one množine ječmena, ki so ga porabile normalno pred vojno. Vsega skupaj so dobile lani pivovarne 2000 vagonov ječmena. Nekatere pivovarne so morale variti dvojno pivo, in sicer boljše za industrijske delavce, ter razredčeno, približno 4 odstotno pivo za ostalo prebivalstvo. — V zadnjih letih se je uvozilo jako mnogo piva iz Ogrske v Avstrijo: tam je namreč vlada odkazala 15 odstotkov ječmena in ne samo 4 odstotke, kakor pri nas. Tudi v Nemčiji so dobile pivovarne razmeroma

ravno toliko ječmena, kakor ogrske. Nemške in ogrske pivovarne so dobile torej razmeroma skoro štirikrat več ječmena, kakor avstrijske.

Nova orientacija nemškega šovinističnega časopisja. O sukanju plašča po vetru nemškega avstrijskega šovinističnega časopisja je objavil graški „Arbeiterwille“. Izvaja med drugim: Nemškemu meščanskemu časopisju koristi, da zapuša njih čitatelje spomin, kako hitro menjavajo nemški časopisi nazore; o načelih itak ne more biti govora. Po zadnjem Czerninovem govoru so poznali do miru le eno pot: osrednje velesile morajo premagati entente! Vmes sta zdaj ofenzivi v Italiji in Franciji. Ker se spreminja nemška ofenziva na zahodu v francosko angleško-ameriško, čutijo to nacionalistični časnikarski junaki v svojih kosteh in pišejo, da je dvomljivo, če se moremo v Avstriji še leta vojskovati. Zmagoviti mir opuščajo in se zopet zavzemajo za mir sporazuma. Beležijo glasove o miru iz inozemstva, ne razburjajo se toliko nad zmagoslavni govori Loyda Georgeja itd. Kar je bilo še pred 14. dnevi veleizdajalsko, se spreminja polagoma v resnico, ki je umljiva sama kot taka.

Na Dunaju je prodala svojo lastno hčer učiteljica francoskega jezika Doroteja pl. Albuquerque. Mož je na fronti, pouka v francoščini ni, beda je velika. Za par tisoč kron je prodala svojo hčer neki „gospe“ Heršmanovi, ki ima zveze z visokimi gospodi. Sodnija je obsodila Francozinjo na pet mesecev ječe.

Da, da, lakota... Na Dunaju je izginila pred kratkim vsa delavska družina Fabiš: starši in dve deklici. Dolgo časa so trpeli lakoto. Dekleti sta bili belo oblečeni, ko so odšli od svojega ubornega doma vsi žalostni in potrti. Skoro vse, kar so še imeli v stanovanju, so prodali, da so si kupili malo živila. Vse je bilo končno izčrpano, edini up je ostala — Donava. Čez nekaj dni so potegnili iz vode vse člane družine.

Schönbrunnski zverinjak. Zverinjak v Schönbrunnu pri Dunaju je zelo trpel vsled vojne. Število tujih živali je padlo na ne celo tretjino, glavno radi slabe in nezadostne prehrane. Del raznih zverin so poslali v peštanski zverinjak, kjer je več priložnosti tuje zveri hraniti (na Ogrskem!). V oddelku za opice, kjer je bilo nekdanj nekaj ducatov opic, sta sedaj — dve. Od petih slonov je ostal le eden. Štirje so poginili vsled nezadostne piče. Vseh pet levov so odposlali v Pešto. Povsodi, povsodi se kažejo vojne posledice... Le na Ogrskem ne!

Kaj more vojak za sedanjo plačo kupiti? Še do današnjega dne plačujejo v Avstriji: prostaku 16 h, poddesetniku 20 h, desetniku 30 h, četovodju 50 h, naredniku 70 h, bolanim vojakom v bolnišnicah dnevno 6 h (!!) Frontna doklada znaša 20 h. — V Nemčiji pa znašajo plače od konca l. 1917 dnevno za prostaka 70 pf., za poddesetnika 80 pf., za sanitetnega poddesetnika 95 pf., za podčastnika 160 pf., za seržanta (četovodje) 225 pf., za narednika 253 pf na fronti. V zaledju in drugače pa 50, 55, 75, 140, 200 in 230 pfenigov v gorenjem redu. Posl. sodr. Sever je podal v tem zasedanju državnega zbora na ministra domobranstva vprašanje, kjer zahteva, da se zviša že enkrat vojakom plača.

Nove cene! Naznanjamo tu nove, sedaj veljavne cene, za nekaj zelo priljubljenih „Elsa“ izdelkov, kateri se morejo še dobiti pri E. V. Feller-ju, lekarnar v Stubici Elzatrž št. 334. (Hrvatsko), dokler je še zaloga in dokler se morejo preparati še izdelovati in sicer stane: Fellerjev bololajšajoči fluid z znamko „Elsa-fluid“, 6 dvojnatih ali 2 špeciální steklenici K 14.32 franko, 12 dvojnatih ali 4 špeciálne steklenice K 27.32 franko, nadalje Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z znamko „Elsakroglice“. 1 zavitek K 7.37 franko ali 2 zavitka K 13.47 franko, Elsa pomada za obraz in varstvo kože (močnejše vrste) K 4.50, tanochina pomada za povspeševanje

rast las (močnejše vrste) K 450, usipalni prašek kot dodatek K 1, Fellerjevo lilijno milo in še drugi Elsa izdelki se radi pri- lože in računajo po sedanji ceni, dokler je aš zaloga. Cene, katere so navedene v raz- nih tiskovinah še od preje, sedaj niso več veljavne.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Na zahodnem bojišču divja med Nemci na eni in Angleži in Francozi na drugi strani grozovita bitka. Nemška vojska se nahaja v velikem delu v defenzivi, ker so napadi nasprotnika silno ljuti in pogosti. Imajo sicer tudi nemške čete v obrambi znatne uspehe, zakaj o kakem porazu v pravem pomenu besede ne more biti govora. Zlasti so Nemci v zračnih bojih dosegli velike uspehe. Bitka traja z vso ljutostjo že dokaj časa, kar izpričuje, kako smoteno so se pripravili na obeh straneh. V bojih se porablja poleg artilje-rije zlasti tanki (oklopni motorni vozovi), ki služijo kot majhne trdnjave za prodi- ranje kaj dobro. — Na italijanskem bojišču pričenjajo z ofenzivnimi napadi Italijani, in sicer v Tonalski in Lagarinski dolini ter na Asiaški planoti, vendar ne z uspehom. V Albaniji so osrednje čete nekaj napredo- vane. — V Rusiji so se razvili domači boji. Ruski sovjeti imajo v Moskvi konferenco, da se razgovore o notranjem položaju. Češko- slovaške čete pod Uralom baje niso tako močne kakor poročajo in vobče prevladuje mnenje, da se sovjetska vlada še ne bo umaknila buržoaziji tako hitro, kakor mnogi žele. Zveza z Rusijo je prekinjena, to je dokaz, da ali se boje neljubih vesti, ali pa so res tako velike zmešnjave. Značilno je tudi, da nemški in avstrijski poslanik ne pojmeta v Rusijo. — Iz drugih krajev ni posebnih važnejših poročil.

Grozovite številke. Stroški svetovne vojne utegnejo znašati v celoti v prvih štirih letih vojne 650 do 700 milijard mark. Sicer pripada od te ogromne vsote, ki si jo človek pravzaprav niti predstavljati ne more, dve tretjini na države sporazuma in ena tretjina na osrednje države. Zadnje mesece na primer je imel sporazum za vojno na mesec 15,3 milijarde mark, osrednje sile pa 5,8 milijard stroškov. Na osebo pride v Nemčiji 1800 mark, na Francoskem pa 2800 mark stroškov in na Angleškem 3500 mark. Osrednje sile so zasedle od začetka vojne 780000 kvadratnih kilometrov ozemlja, ki je poldrugikrat večje kakor cela Nemčija. V tem ozemlju pa ni všteto ozemlje ruskih obmejnih narodov, ki meri 220.000 kva- dratnih kilometrov. Ruske zemlje so zasedle osrednje sile 178.000 kvadratnih kilometrov. V 12. italijanski ofenzivi je Avstro-Ogrska osvobodila 2211 kvadratnih kilometrov svo- jega ozemlja in zasedla v Benečiji 12.200 kvadratnih kilometrov najrodovitnejše zemlje. Ententine države so izgubile zemlje: Bel- gija 29.187, Francija 25.400, Italija 14.558, Rusija 478.705, Rumunija 100.000, Srbija 85.687, Crna gora 14.180, Albanija 17.000 kvadratnih kilometrov. V posameznih večjih operacijah v minulem letu so osrednje sile zaplenile pri Tarnopolu, Rigi in na Oezelu nad 600 topov, okoli 1000 strojnih pušk, veliko tisoč vjetnikov in neprecenljiv vojni material. V Italiji smo v teku enega sa- mega meseca dobili 300.000 vjetnikov, nad 14.000 kvadratnih kilometrov zemlje, 2800 topov, 3000 strojnih pušk, 40 metalcev min, 150.000 pušk, 1 milijon ročnih granat in nad poldrugi milijon patron, 150 letal, vrhu tega pa še vojni material dveh laških armad. Pri nemškem pohodu na vzhodu se je zaplenilo 4381 topov, 9400 strojnih pušk, nad 750000 pušk, 2.867.000 artilerijskih iz- strelkov, nad 102 milijona infanterijskih patron, 2100 železniških strojev, nad 26000 železniških voz in nad 68000 družih raznih voz. Ne mnogo manjši je bil plen, katerega je Nemčija napravila pri ofenzivi na zapadu l. 1918.

O miru so pričeli zopet pisati in nekaj tudi govoriti. Razpravljanje o miru je po-

stalo kronična bolezen, ki se z njo inficira človeštvo, kadar to zahtevajo razmere. Vse- kakor se pa to godi vsako jesen in pa kadar postaja pomanjkanje le preveliko. Nekateri pravijo, da bodo nevtralcu posre- dovali za mir, drugi zopet, da ponudijo cen- tralne države mir ali so ga že ponudile. Navsezadnje pa se izkaže, da je le polemika, ki ima namen olajšati vztrajanje. Za mir se zlasti trudijo socialisti. Mednarodni biro je na delu, da skliče socialistično internaci- onalo in upa, da pride do kongresa, ker so francoski socialisti sklenili, da se koference udeležijo in bodo intervenirali pri ententinih socialistih, da izsilijo potne liste od svojih vlad. Tudi v Nemčiji postaja javno mnenje spravljiveje in meščansko časopisje se že boji, da se mirovno stremljenje okrepi. Vsekakor pa ta strah ne bo nič pomagal, ker se je v Nemčiji že pričela obsežna de- bata o diplomatičnem miru. Za nas velja vendar le logičen sklep, da miru ne bo toliko časa, dokler bodo vojni dobičkarji tako bogato želi kakor sedaj in dokler ne pride svetovni kapitalizem v tako nevarnost, bi bil ogrožen v veliki meri ali pa če se pojavi sila, ki ji kapitalizem ne bo več kos. To, eno ali drugo, je v roki zgo- dovine, v rokah kulturne višine človeštva.

Cene avstrijskega denarja v Nemčiji. Češki listi poročajo: Po Šleziji hodijo agentje, največ židovski, ki nakupujejo pa- pirnate nemške marke komad za 1 K 90 vin, in tudi za 2 K. V Nemčiji nočejo spreje- mati našega denarja, ni ga mogoče oddati ne v restavracijah, ne v trgovinah. Kjer ga pa vendarle sprejmejo, store to z nevoljo in odštejejo 58 pfenigov za eno krono.

Ničesar ne vedo o miru. Vesti o po- sredovanju za mir označujejo dunajski krogi za kombinacije. Nobena nevtralna vlada ni storila koraka in tudi ni znano, da bi z nemške strani kaj nameravali.

Troelstrovo zaupanje v Internaci- onalo. Arbeiterwille poroča iz Geneve: Troelstra, ki je prišel v Genevo, je izjavil zastopnikom časopisja naslednje: Danes se vedno bolj približuje ura, v kateri se zdi, da je mednarodna delavska konferenca ne- obhodno potrebna, ker more le ona pre- prečiti celotni propad Evrope. Za konferenco so potrebni naslednji pogoji: Člani konfe- rence morajo staviti svoje narodne interese med pogajanjem šele v drugi vrsti in prev- ladovati mora mednarodni duh. Ako konfe- renca izjavi, da se strinja z zahtevami zadnje londonske konference, sem popolnoma Hen- dersonovega mnenja, kateri zahteva, da priredi proletariat manifestacijo za zvezo narodov, ko se narodi vseh držav sprijaz- nijo s to mislijo. Glede Alzacije-Lorene bi utegnili odstraniti konferenca marsikako napačno razumevanje. Za belgijsko vpra- šanje bi bila konferenca velike važnosti, ker bi utegnili doseči neodvisnost in po- polno vpostavitve te države. Nemška stranka bi se gotovo zavzela za to idejo. Ako se konferenca izjalovi, potem pomeni to šesto, sedmo ali celo nedogledno vrsto nadaljnih vojnih let.

Sonnino sporoči nemško mirovno inicijativo na Wilsona. Iz Rima poročajo: Sonnino sporoči nastopne dni drugim mi- nistrom nemško mirovno inicijativo, podano Wilsonu. Ententa je odklonila ta predlog.

Švedsko mirovno posredovanje. Iz vesti o mirovnem posredovanju Švedske prinaša belgijski list „Socialiste Belge“, ki izhaja na Nizozemskem, razmotrivanja o možnosti miru ter pravi, da je ententa za- mudila ugoden trenutek, da bi dosegla splošen mir, ki ga je Nemčija decembra 1916 ponudila. List pravi nadalje: Štok- holmu so se delale sistematične ovire. Od- rekli so se potni listi. Ententne vlade še do danes niso odgovorile na papeževo noto. Ko je grof Czernin ponudil roko za častno rešitev konflikta, je Reuterjeva agentura besedilo njegovega govora potvorila. Na demokratično gibanje v Nemčiji se je od- govorilo z imenovanjem Clemenceaua za ministrskega predsednika, torej z imeno-

vanjem tipičnega zastopnika vojne stranke, človeka ideje revanche za leto 1970, člo- veka, ki povzroča neprestano nove škandale, da zavrne francosko prebivalstvo od nje- govega mirovnega stremljenja. Zunanji mi- nister Pichon je izjavil, da more biti mir samo sad zmage. V Italiji vztraja minisir- stvo Orlando še vedno pri izrečno imperi- jalističnem vojnem programu. Na Angleškem ni storila vlada ničesar, da bi podpirala demokratično gibanje v Nemčiji. Prepričane o svojem dobrem položaju, mislijo vlade ententnih držav, da se morajo bojevati do vojaške zmage, ki jo smatrajo za zagotov- ljeno in mislijo, da pride v najkrajšem času. Zato se nadaljuje vojna. — Iz Madrida po- ročajo: „Inparcial“ piše, da se bodo izvršili v kratkem diplomatični koraki. O kakovosti teh korakov se za enkrat nič ne izve. Mi- nisterijalni krogi popolnoma molče o na- menih vlade in o posvetovanju ministrskega sveta, ki se je v soboto večkrat sestal. Mi- nister za zunanje zadeve je poklical k sebi zastopnike časopisja ter apeliral na njih patriotizem glede na mednarodni položaj. Gogovoril je z njimi o potrebi obvarovanja striktno nevtralnosti napram bojujočim se državam.

Izredno zasedanje ruskih sovjetov. „Secolo“ poroča: Vlada sovjetov v Moskvi je sklicala izredno zasedanje ruskih sovjetov bodoči teden v Moskvo, na katerem bodo zavzeli stališče glede na notranje politične težkoče.

Rusija in splošni mir. Pariški „Intran- sigean“ priobčuje razgovor z bivšim ruskim ministrom Timirjazevom, ki je izvajal: Misel, da more Rusija iznova pričeti z vojno, se mu zdi nemogoča. Rusija nima nobene armade in je tako kmalu tudi ne bo imela. Zato naj puste Rusijo pri miru in naj streme za tem, da se sklene čimprej splošni mir. Timirjazev je izrečno naglašal, da je splošni mir prav lahko doseči. Evropa se mora samo odpovedati svoji zahtevi, da naj se „uniči nemški imperializem in militarizem“. Evropa se mora odpovedati praznim sanjam aneksionizma, ki otežkočajo mir. Končal je: Če je res, da samo Anglija zahteva nada- ljevanje vojne, bo prokletstvo celega člo- veštva zatemnilo angleške zasluge za kulturo.

Na Finskem hočejo imeti kralja. Iz Helsingforsu poročajo 10. avgusta, da je finski deželni zbor odklonil vladno predlogo, da naj se volitev kralja izvrši nujnim potom. Predlog ni dobil potrebne 5/6 večine 75 glasov je bilo za nujnost, 32 glasov proti nujnosti. Nova demokratična ustavna pred- loga je torej odpravljena in volitev kralja se bo vršila po stari ustavi, za kar je treba samo navadne večine. Ker torej po novi ustavi ni bilo mogoče dobiti kralja, je vlada kratkoma preklicala novo ustavo in raz- glaša zopet staro ustavo za veljavno. Pod katerim vplivom se je to zgodilo, ni težko uganiti.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja od- stranimo, sporočamo da je v soboto 33. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek pla- čan samo do 23. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vpla- čajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 26. prispe- vek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Vojno stanje med Rusijo in entento. Petrogradska „Agentura“ poroča iz Moskve: Ker zasedajo Angleži, ne da bi bili napovedali vojno, ruska mesta in streljajo ruske državljane, zlasti člane sovjetov, so bili angleški in francoski državljani aretirani ter internirani kot tali. Izvzeti so stari, možje s številnimi rodbinami in vsi delavci. — Reuter poroča iz Washingtona: Ameriški konzul v Moskvi je poročal državnemu departementu, da je Ljening na zadnjem zborovanju sovjetov v Moskvi izjavil, da obstoja med rusko vlado in entento vojno stanje. Čičerin je odgovoril na vprašanje zavezniških konzulov, da ni treba konstatacije smatrati kot napoved vojne, marveč le kot proglasitev obrambe, podobne oni, ki je včasih obstojala z ozirom na Nemčijo.

Ruski triumvirat. „Lokalanzeiger“ poroča iz Moskve: na podlagi sklepa 2. sovjetskega kongresa je izvršilna oblast vlade prešla v roke triumvirata Ljening, Trockij in Pimonis. Ti trije možje so dobili neomejeno oblast, da izvedejo vse, kar bi bilo v stanu dobiti zmago nad sovražniki sovjetske vlade.

Vlada kadetov. „Daily Mail“ poroča, da so Rodzjanko, Miljukov in Aksentije v Saratovu proglasili novo rusko protivlodo.

Spor med Lloyd Georgem in delavskimi strankami. Lyonski listi prinašajo poročilo iz Londona o možnosti resnega spora med angleško vlado in delavskimi strankami. Vsekakor je opaziti od zadnjih dogodkov na zapadni fronti, da vlada sedaj mnogo bolj ostro nastopa proti Hendersonu kakor kdaj. Trade Union je danes mednarodni konferenci na nevtralnih tleh precej naklonjena. Radi bi slišali od Tröstra vsaj kaj je povod, da je povabil Francoze in Angleže v Svico. Henderson Bowerman in 3 člani odbora so šli k Lloyd Georgeju, da posredujejo glede potnih listov. Lloyd George jim je prošnjo kratkoma odklonil. Nato se je sestal kongres delavske stranke, da se posvetuje o nadaljnjih parlamentarnih korakih. Za enkrat je bil sklenjen soglasen protest proti nastopu Lloyd Georgea.

Proces proti socialistom v Chicagu. Državno pravdnishvo v Chicagu je končalo preiskavo proti 110 obtoženim vodjem združenja „Industrial Workers“ Proces proti radikalnim socialistom traja že nekaj mesecev in ne bo končan pred koncem leta. Skupina ameriških liberalnih vodij je priredila zbirko, da bi poplačala ogromne stroške obtožbe v procesu. Med onimi, ki so podpisali oklic k zbirkam, čitamo tudi podpise filozofa prof. Johna Dorwera, Helene Kellerove, političnega pisatelja W. Weyla in narodnega Thorsteina Vehlana.

Cilji ameriških socialistov. „Avanti“ poroča iz Washingtona: Ameriški socialisti, ki so dospeli v Evropo in katerih predsednik je socialistični založnik in pisatelj M. Simons, pravijo, da je namen njih prihoda ta, da razlože evropskim socialistom cilje mednarodne demokracije. Ameriški socialisti so mnenja, da v tem trenutku od skupnega razmotrivanja miru ni pričakovati ničesar, prepričani pa so, da se v danem trenutku pravemu socializmu pri njegovem delu za mir ne morejo postaviti zapreke. Vsi udeležniki ameriškega poslanstva so se izjavili, na Wilsonovo formulo. Predsednik Simons izjavlja, da Wilsonov program ne zahteva za entento ničesar, zahteva pa za vse narode, ki stoje danes v vojni, da sami odločalova svoji bodočnosti.

Razno. Truplo Jauresovega sina najdeno. V minulih dneh so našli na bojišču pri Reimsu truplo mladega in edinega sina sodruga Jeana Jauresa, ki je bil 31. julija 1914 na predvečer svetovne vojske, v Parizu od nekega atentatorja ustreljen. Njegov, tedaj 17 letni sin Louis, je vstopil po očetovi smrti kot prostovolec v armado ter se je kot topniški poročnik udeležil letošnje pomladanske ofenzive proti Nemcem na fronti pri Reimsu, kjer je konec maja, kot smo že poročali, padel. Sedaj so prepeljali njegovo truplo v Pariz in ga pokopali tam

z vojaškimi častmi ob veliki udeležbi občinstva. — V kolodvorski restavraciji v Amstettnu prodajajo polsurovo telečjo pečenko 1 dkg za 1 K. Potem takem stane tu 1 kg telečje pečenke — 100 K! In noben urad ne varuje potujoče občinstvo pred takimi zločinci. Poslanec Lees Smith je predložil v angleškem parlamentu manifest, ki obsega 40 zahtev, po katerih naj bi se politika po vojni ravnala. Med drugimi je tudi zahteva k odstranitvi vseh naslovov na odstranitev vojaške dolžnosti, na uvedbo enakosti obeh spolov in na splošno uvedbo homerne (deželne samouprave.) To bi tudi drugod neškodovalo!

Zdravstvo.

Potenje nog. Kratka mrzla kopel nog ima temperaturo 8 do 13 stopinj Celzija, traja dve do deset minut in se porablja, če hočemo odvajati kri. Podplat je namreč z ozirom na razdeljevanje krvi v telesu eden izmed najvažnejših del telesa, ker je naravnost v zvezi s krvnoobtočnim središčem v možganih in spodnjem delu telesa. Če opazujemo toplomer v ušesu ob mrzli kopeli nog, vidimo, da se je prvi dve minuti temperatura zvišala za 0,1 stopinj Celzija. Prvi trenutek gre kri v zgornji del telesa, kmalu pa postaja dotok krvi manjši, in po desetih minutah je temperatura padla za dobre pol stopinje. Zato se kratka mrzla kopel priporoča ob vročini in če tišči kri v glavo. Pa tudi v spodnjem delu telesa je isti učinek, kri ugodno učinkuje pri vnetju in oteklini droba, slabi prehrani. Pri mrzli kopeli pa je treba ves čas ali krepko drgniti nogo drugo ob drugo ali pa jih dati frotirati od drugega. Sami pa naj ne bi frotirali nog, ker bi pri pripogibanju šla kri zopet v glavo. Pred kopeljo pa mora biti noge tople in zagrete, po kopeli jih drgnimo in hodimo tako dolgo, da postanejo zopet tople. — Podaljšana hladna kopel nog (18 do 24 stopinj Celzija) v mnogih slučajih dobro stori, če je noga ranjena ali pri oteklem vnetju. Noge pa morajo biti čisto tople, pri kopeli je pa treba nogi in meča venomer drgniti drugo ob drugo ali pa jih naj drgne kdo drugi. Take hladne kopeli pa škodujejo slabotnim osebam in takim, ki imajo malo krvi.

Naročajte
in širite

„NAPREJ!“

Izdajatelj Ivan Milnar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

**SRBEČICA
GARJE
LIŠAJ
HRASTE**

Najzanesljivejše sredstvo proti
temu je

PARATOL
domače mazilo.

Ne maže, je brez duha,
torej tudi čez dan uporabno.
Velik lonček K 5 — dvojni
lonček 9 K.

PARATOL - PRAŠEK Škatlja
3 — K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri
PARATOL DELAVNICE lekarnara Ulmer,
Budapešta VII-13., Rózsa-utca 21.

Vsaka žena

nej bere moje velezanimivo
navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenijo
ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:
Ida Krause, Pressburg
(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97

Ne stane nič

Ivan Jax in sin.
Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211		Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
šur, itd.

Stereotipija. Litografija.